

наукових працях ювіляра, зокрема й фундаментальній монографії «Древний город Тира» (1985), написаній разом з П.Й. Каришковським.

Ретельність та принциповість Ісака Бенціоновича, великий інтелектуальний потенціал, любов до археології та музейної справи, толерантність і глибока повага до колег, неймовірна працездатність є прикладом для багатьох поколінь археологів Одеси, Києва та всієї України, що з гордістю вважають себе його учнями. Він і досі, попри поважний вік, продовжує працювати — складає та готує до дру-

ку каталог теракот Одеського археологічного музею, передаючи свій великий досвід науковій молоді.

Слід нагадати і про енергійну та різносторонню діяльність вченого на посаді секретаря Одеського археологічного товариства, яку він обіймав 45 років, починаючи від 1961 р.

Про все це докладно й сердечно говорилося на спеціальному засіданні Вченої ради Одеського археологічного музею НАНУ, яке відбулося 27 жовтня 2011 р. і було присвячене вшануванню ювіляра. Ісака Бенціоновича тепло привітали директор музею, д. і. н. І.В. Бруяко, заст. директора, к. і. н. С.Б. Охотніков, голова профкому музею Г.Ф. Красилова, зав. відділу археології Північно-Західного Причорномор'я ІА НАНУ к. і. н. Т.Л. Самойлова, директор видавництва, яке свого часу (1994) перевидало англійською мовою монографію ювіляра, присвячену Тірі, О.С. Фрідман та ін. Вітальну адресу від Інституту археології НАНУ, підписану академіком П.П. Толочком, зачитав к. і. н. С.Б. Буйських. Заздравну оду ювілярові, написану колегами Ісака Бенціоновича, з почуттям продекламувала науковий співробітник музею Л.В. Носова.

Вельмишановний Ісак Бенціонович, щиро зичимо здоров'я, благополуччя, втілення творчих задумів і нових відкриттів! Вітаючи Вас, хочеться привітати і Вашу дружину Римму Марківну — друга, порадника й натхненницю у Ваших справах. Хай Вам щастить!

З великою повагою — друзі, колеги, учні.

ЮРІЮ ВАСИЛЬОВИЧУ КУХАРЧУКУ — 60!

Один із провідних фахівців з проблематики нижнього та середнього палеоліту України Юрій Васильович Кухарчук у розквіті творчих сил зустрічає свій ювілей, що є приводом згадати його життєвий шлях.

Юрій Васильович народився 21 грудня 1951 р. в с. Устя Корецького р-ну Рівненської обл., але 1954 р. сім'я переїхала до м. Ромни Сумської обл. У 1972 р., після служби в армії, Юрій вступив на історичний факультет Київського університету ім. Тараса Шевченка. Спеціалізувався по кафедрі археології та музе-

єзнавства, де йому пощастило слухати лекції визначних українських археологів — І.Г. Шовкопляса, Д.Я. Телегіна, М.М. Бондаря, Г.Г. Мезенцевої, М.І. Гладких. Щороку під час канікул він брав участь у роботі Кримської палеолітичної експедиції, якою керував відомий дослідник палеоліту Криму Ю.Г. Колосов. На розкопках мустьєрських стоянок у районі Білогорська молодий дослідник набув перших навичок роботи в «полі» та визначився з археологічною проблематикою. Тож першим своїм учителем в археології Юрій вважає Ю.Г. Колосова.

Та справжнім наставником і науковим керівником став для молодого дослідника В.М. Гладилін, у Закарпатській палеолітичній експедиції якого зросла плеяда відомих українських палеолітознавців. З цим знаним уже на той час вченим, завідувачем Археологічного музею, Юрій Кухарчук познайомився ще під час навчання, застосувавши його класифікацію палеолітичних колекцій у своїй дипломній роботі. Після закінчення в 1977 р. університету він працював в експедиції В.М. Гладиліна на договірних засадах, а від початку 1978 р. був зарахований і в штат музею, де на посадах старшого лаборанта, інженера і наукового співробітника працював до 1996 р.

Отже, як фаховий археолог Ю.В. Кухарчук остаточно сформувався саме в Постійнодіючій палеолітичній експедиції В.М. Гладиліна, де в 1977—1990 рр. під його керівництвом досліджував знамениту палеолітичну стоянку Королеве, вів польовий щоденник і фотолітопис експедиції. Ініціативний та енергійний молодий учений розробив власну методику проходження гігантських шурфів завглибшки понад 10 м, завдяки яким стало можливим дослідити потужні лесові нашарування Королевого та скласти унікальну стратиграфічну колонку, яка й нині є однією з опорних для нижнього та середнього палеоліту Східної Європи. Виснажливу (по 5—6 місяців на рік) експедиційну діяльність Ю.В. Кухарчук поєднував з музейною роботою: упорядковував фондові колекції, брав активну участь в організації виставок, створив фотолабораторію.

Попри багаторічну роботу на стоянці Королеве, обставини склалися так, що дисертаційне дослідження довелося писати на матеріалах нижньо- та середньопалеолітичних стоянок півночі України. Опрацювавши багатотисячні колекції Житомирської стоянки, Рихти та інших поліських пам'яток і доповнивши їх зібраннями власних розвідок, які періодично провадив у цьому регіоні після закінчення польового сезону в Закарпатті, Юрій Васильович у 1993 р. захистив кандидатську дисертацію «Ранній палеоліт Українського Полісся».

Проводячи польові дослідження на Закарпатті, Волині та північному Лівобережжі України, Ю.В. Кухарчук відкрив близько 30 пам'яток різних періодів кам'яного віку. Після реорганізації Археологічного музею в структурний підрозділ Інституту археології НАНУ, 1996 р. він був переведений до відділу археології кам'яного віку Інституту археології, де став його незмінним вченим секретарем. Спеціалізуючись у проблематиці нижнього й середнього палеоліту, поглиблено вивчає питання роз-

витку технології виробництва кам'яних знарядь палеоліту.

Старший науковий співробітник ІА НАНУ Ю.В. Кухарчук також один із провідних викладачів магістерської програми «Археологія і давня історія України» Національного університету «Києво-Могилянська академія», де читає курс лекцій «Технологія первісного виробництва: знаряддя праці кам'яної доби». Як керівник археологічної практики студентів-бакалаврів щороку бере участь у роботі Археологічної експедиції НаУКМА, яка під орудою проф. Л.Л. Залізняка вже понад десятиліття досліджує стоянки кам'яної доби на Чернігівщині, Черкащині та Кіровоградщині.

Юрій Васильович автор понад 100 друкованих праць в археологічних виданнях. Має здібності й до історіографічної тематики: з-під його пера вийшли нариси життєвого й творчого шляху археологів П.П. Єфименка, М.Ю. Брайчевського, І.Г. Шовкопляса, Ю.Г. Колосова, В.М. Гладиліна та Л.Л. Залізняка.

Як відповідальний секретар щорічника «Кам'яна доба України» Юрій Васильович здійснює величезну роботу з його редагування. Він був також літературним редактором кількох наукових і науково-популярних книжок історико-археологічного спрямування, зокрема й упорядником низки монографічних досліджень видатного українського археолога та історика М.Ю. Брайчевського.

Співробітники відділу, колеги та друзі широчичать Юрію Васильовичу міцного здоров'я та творчого довголіття.

Л.Л. ЗАЛІЗНЯК